

STOWARZYSZENIE KSIĘGOWYCH W POLSCE
RADA NAUKOWA

ZESZYTY
TEORETYCZNE
RACHUNKOWOŚCI

Vol. 49, NUMER 3

WARSZAWA 2025

Spis treści / Table of contents

Marek Masztalerz, <i>Od Zespołu Redakcyjnego</i> – Editorial	7
Kinga Bauer, <i>Sprawozdanie finansowe jako źródło informacji do podejmowania decyzji w postępowaniu restrukturyzacyjnym – stałość czy zmienność potrzeb interesariuszy?</i> – Financial reporting as a source of information for decision-making in restructuring proceedings – consistency or variability of stakeholder needs? ..	9
Małgorzata Czerny, <i>Teoria cnót w nauczaniu etyki rachunkowości – metody, techniki i korzyści</i> – The virtue theory in teaching accounting ethics – methods, techniques, and benefits	29
Waldemar Gos, Jakub Karpiński, <i>Ujemne kapitały własne a zasada kontynuacji działalności w sprawozdaniu finansowym polskich klubów piłkarskich</i> – Negative equity and the going concern principle in the financial statements of Polish football clubs	47
Olga Grzybek, Ewa Wanda Maruszewska, Maciej Andrzej Tuszkievicz, <i>The past, present, and future of Accounting Information Systems research: A bibliometric analysis and thematic synthesis</i> – Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość badań z zakresu systemów informacyjnych rachunkowości: analiza bibliometryczna i synteza tematyczna	67
Marcin Jędrzejczyk, Paweł Bielawski, Wojciech Kozioł, <i>Mikroekonomiczna produktywność pracy i zmienna zarządzania w sterowaniu efektywnością przedsiębiorstwa</i> – Microeconomic wage productivity and a management variable in controlling enterprise efficiency	85
Joanna Krasodomska, <i>Corporate climate-related reporting: The use of the TCFD recommendations in Poland</i> – Raportowanie kwestii klimatycznych: wykorzystanie rekomendacji TCFD przez spółki działające w Polsce	101
Edyta Łazarowicz, Anna Wachowicz, <i>ChatGPT w rachunkowości – systematyczny przegląd literatury</i> – ChatGPT in accounting – a systematic literature review	123
Andrzej Piosik, Anna Karmańska, <i>Digitalization and user satisfaction with corporate budgeting methods: A contingency theory perspective</i> – Digitalizacja a satysfakcja użytkowników z metod budżetowania: perspektywa teorii uwarunkowań sytuacyjnych	147
Marzena Remlein, Małgorzata Rówińska-Król, <i>MSSF 18 – zmiany w prezentacji kategorii kształtujących całkowity dochód: implikacje teoretyczne i praktyczne</i> – IFRS 18 – Changes in the presentation of categories that shape comprehensive income: Theoretical and practical implications	165

Piotr Szczypa, Grzegorz Lew, <i>Rachunek kosztów cyklu życia klienta – założenia koncepcyjne dla Lasów Państwowych</i> – Customer life cycle cost accounting – conceptual assumptions for State Forests	181
Informacje dla autorów	201
Instructions for authors	219

Sprawozdanie finansowe jako źródło informacji do podejmowania decyzji w postępowaniu restrukturyzacyjnym – stałość czy zmienność potrzeb interesariuszy?

KINGA BAUER

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest analiza zmienności potrzeb interesariuszy przedsiębiorstw w postępowaniu restrukturyzacyjnym, dotyczących poszczególnych elementów sprawozdania finansowego jako źródła informacji do podejmowania przez nich decyzji na temat zadłużonej jednostki.

Metodyka/podejście badawcze: Przeprowadzono przegląd literatury dotyczący potrzeb informacyjnych interesariuszy przedsiębiorstw w restrukturyzacji oraz analizę regulacji prawnych odnoszących się do szczególnych zasad związanych ze sporządzaniem i udostępnianiem sprawozdania finansowego w postępowaniu restrukturyzacyjnym. Zasadniczą część badań stanowi analiza wyników badań ankietowych, które przeprowadzono w latach 2016–2020. Respondenci są specjalistami w dziedzinie restrukturyzacji, w większości posiadającymi długoletnie doświadczenie praktyczne w prowadzonych postępowaniach sądowych. Na potrzeby odpowiedzi na pytanie badawcze próbę badawczą podzielono na dwa okresy, tj. 2016–2017 oraz 2018–2020.

Wyniki: Wyniki badania ankietowego wskazują, iż w przypadku postępowań restrukturyzacyjnych obserwowana jest duża stałość poglądów interesariuszy dotycząca istotności elementów sprawozdania finansowego przy podejmowaniu decyzji na temat zadłużonej jednostki. Podział próby na dwa okresy nie wykazał żadnych istotnych różnic dotyczących postrzegania przez nich ważności poszczególnych elementów sprawozdania finansowego.

Implikacje badawcze: Wyniki badania ankietowego mogą stanowić wskazówkę dla regulatorów, aby zachować obecny zapis w prawie dotyczący dostępności dla uczestników postępowania restrukturyzacyjnego wszystkich elementów sprawozdania finansowego, gdyż są one wykorzystywane w podejmowaniu decyzji przez różne grupy interesariuszy.

Oryginalność/wartość: Wyniki badań stanowią przyczynek do wypełnienia luki badawczej dotyczącej potrzeb informacyjnych interesariuszy przedsiębiorstw w restrukturyzacji.

Słowa kluczowe: sprawozdanie finansowe, rachunkowość, postępowanie restrukturyzacyjne, potrzeby informacyjne interesariuszy.

Abstract

Purpose: The purpose of the article is to analyze the variability of the needs of corporate stakeholders in restructuring proceedings regarding individual elements of the financial statement as a source of information for their decisions about the indebted entity.

Methodology/approach: A literature review was conducted on the information needs of stakeholders of companies in restructuring, along with an analysis of legal regulations relating to specific rules for preparing and disclosing financial statements in restructuring proceedings. The main part of the research is an analysis of the results of surveys conducted between 2016 and 2020. The respondents were specialists in the field of restructuring, most of whom had many years of practical experience in court proceedings. To answer the research question, the research sample was divided into two periods: 2016–2017 and 2018–2020.

Findings: The survey results indicate that in restructuring proceedings, stakeholders' views on the importance of financial statement elements in making decisions about an indebted entity remain largely consistent. Dividing the sample into two periods did not reveal any significant differences in how stakeholders perceive the importance of individual financial statement elements.

Research implications: The results of the survey may provide guidance for regulators to maintain the current legal provisions that ensure all elements of the financial statement are available to participants in the restructuring process, as they are used in decision-making by various stakeholder groups.

Originality/value: The findings help fill the research gap regarding the information needs of stakeholders of companies in restructuring.

Keywords: financial statements, accounting, restructuring proceedings, information needs of stakeholders.

Teoria cnót w nauczaniu etyki rachunkowości – metody, techniki i korzyści

MAŁGORZATA CZERNY

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest przedstawienie metod i technik nauczania etyki w rachunkowości wykorzystujących teorię cnót i wykazanie przydatności tej teorii w opracowywaniu nowoczesnych programów nauczania etyki oraz korzyści dla studentów kształconych w ten sposób.

Metodyka/podejście badawcze: Przegląd literatury, analiza opisowa i porównawcza.

Wyniki: Ustalono, że metody opierające się na teorii cnót, jak nauka refleksyjna i metoda GVV, wykorzystujące studia przypadków, odgrywanie ról, zadania dyskusyjne czy dzienniki refleksji, są szczególnie przydatne w przypadku nauczania przyszłych lub obecnych profesjonalistów z dziedziny rachunkowości jako przedstawicieli zawodu zaufania publicznego, wyposażając ich w praktyczne umiejętności umożliwiające kształtowanie i obronę postaw etycznych.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Oparto się na przeglądzie literatury anglojęzycznej jako pionierskiej w tej dziedzinie i ograniczono do podstawowych metod nauczania etyki z wykorzystaniem teorii cnót, stosując podejście czysto teoretyczne.

Originalność/wartość: Artykuł może być inspiracją dla innych badaczy oraz praktyków w tej dziedzinie, z uwagi na przedstawienie nowoczesnego podejścia do nauczania etyki w rachunkowości, omawiając narzędzia dydaktyczne możliwe do zastosowania w praktyce.

Słowa kluczowe: etyka, edukacja, rachunkowość, cnota, refleksja, metoda GVV.

Abstract

Purpose: The article aims to present methods and techniques of teaching ethics in accounting using virtue theory. It also demonstrates the usefulness of this theory in developing modern ethics curricula, as well as the benefits for students educated in this way.

Methodology/approach: Literature review, descriptive and comparative analysis.

Findings: Methods based on virtue theory, such as reflective practice and giving voice to values (GVV), which utilize case studies, role-playing, discussion tasks, and reflective journals, are particularly useful for teaching future or current professionals in the field of accounting as members of a trusted profession, equipping them with practical skills that shape and defend ethical attitudes.

Research limitations/implications: The review is primarily based on pioneering English-language literature in this field and is limited to basic methods of teaching ethics using virtue theory, employing a purely theoretical approach.

Originality/value: The article is likely to inspire other researchers and practitioners in this field by presenting a comprehensive modern approach to teaching ethics in accounting, discussing a wide range of educational tools that can be practically applied.

Keywords: ethics, education, accounting, virtue, reflection, giving voice to values (GVV) method.

Ujemne kapitały własne a zasada kontynuacji działalności w sprawozdaniu finansowym polskich klubów piłkarskich

WALDEMAR GOS, JAKUB KARPIŃSKI

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest ocena sposobu argumentacji zasady kontynuacji działalności zawarta we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego badanych jednostek z perspektywy wykazywania przez badane jednostki ujemnych kapitałów własnych.

Metodyka/podejście badawcze: Przeprowadzono pogłębioną analizę sprawozdań finansowych klubów ekstraklasy piłki nożnej w Polsce, biorąc pod uwagę metodę analizy treści, ze wskazaniem na czynniki zagrażające i uzasadniające zastosowanie przy sporządzaniu sprawozdania finansowego zasady kontynuacji działalności oraz parametry finansowe takie jak kapitał własny ogółem, wynik finansowy, przepływy pieniężne. Dla sformułowania wniosków zastosowano metodę indukcji logicznej i syntezy.

Wyniki: Z analizy sprawozdania finansowego klubów ekstraklasy piłki nożnej wynika, że, mimo wykazania przez większość jednostek ujemnego kapitału własnego, jest możliwa kontynuacja przez te jednostki działalności. Przyczynami takiej sytuacji są dodatkowe zasoby lub zdarzenia, które nie są ujawnione w sprawozdaniu finansowym, takie jak sponsoring, planowane transfery zawodników, dofinansowanie właścicieli lub jednostek samorządowych.

Oryginalność/wartość: Podjęta w artykule tematyka jest próbą oceny jakości informacji potwierdzających założenie kontynuacji działalności prezentowanych w sprawozdaniu finansowym oraz wskazuje, że oceniając sprawozdanie finansowe w niektórych jednostkach należy uwzględniać dodatkowe okoliczności, które powinny być ujawnione i uprawdopodobnione.

Słowa kluczowe: zasada kontynuacji działalności, sprawozdawczość finansowa, kapitały własne, kluby sportowe.

Abstract

Purpose: The aim of this article is to evaluate the reasoning behind the application of the going concern principle as presented in the introductory notes to the financial statements of the analyzed entities, from the perspective of these entities reporting negative equity.

Methodology/approach: An in-depth analysis of the financial statements of Polish top-tier football clubs (Ekstraklasa) was conducted, utilizing content analysis methods. The focus was placed on identifying both risk factors and justifications for using the going concern principle in the preparation of financial statements. Financial parameters such as total equity, financial results, and cash flows were also taken into consideration. Logical induction and synthesis were applied to formulate the conclusions.

Findings: The analysis of financial statements of top-tier football clubs indicates that, despite most entities reporting negative equity, they can continue their operations. This is due to additional resources or events not disclosed in the financial statements, such as sponsorship agreements, planned player transfers, financial support from owners, or local government subsidies.

Originality/value: This article assesses the quality of information supporting the going concern assumption presented in financial statements. It highlights the need to consider additional circumstances in financial statement assessments for certain entities, which should be disclosed and substantiated.

Keywords: going concern principle, financial reporting, equity, sports clubs.

The past, present, and future of Accounting Information Systems research: A bibliometric analysis and thematic synthesis

OLGA GRZYBEK, EWA WANDA MARUSZEWSKA,
MACIEJ ANDRZEJ TUSZKIEWICZ

Abstract

Purpose: The paper aims to advance the positioning of Accounting Information Systems (AIS) within the established scholarly discourse on Information Systems (IS) and examine how AIS research has explored accounting problems, highlighting past and present challenges, as well as future opportunities.

Methodology/approach: Bibliometric analysis and a thematic synthesis were used.

Findings: The bibliometric comparison between AIS research and the broader IS literature reveals a delayed increase in AIS publications, likely due to the time needed for IS applications to be applied in accounting. AIS constitutes only 1.34% of IS articles, covering financial reporting, management accounting, and auditing. Initially, AIS research focused on management accounting, while it later began to focus on new technologies like AI, blockchain, and ERP systems. Over time, studies shifted from general system implementation to specific applications. Among 96 AIS articles, 45 were empirical, 30 were theoretical, and 21 were literature reviews, focusing on frameworks, case studies, and user interactions with AIS. There is a noticeable division of journals accepting AIS research and a growth of AIS publications over the analyzed years, showing its distinction from general IS research.

Research limitations/implications: A limitation of the study is the scope restrictions made during the literature selection based on the SSCI from the WoS database.

Originality/value: Our research contributes to the literature by positioning AIS as a subset of IS research and showing its differences and limitations compared to mainstream IS research. It indicates future AIS research directions, such as further exploring new technologies in AIS, especially within tax accounting, and factors that influence AIS system success, including behavioral ones.

Keywords: accounting information systems, AIS, information systems, bibliometric analysis.

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest umiejscowienie badań z zakresu systemów informatycznych rachunkowości (SIR) w szerszej literaturze poświęconej systemom informacyjnym (SI) oraz przedstawienie ewolucji badań w obszarze SIR z punktu widzenia problemów podnoszonych w rachunkowości, dla podkreślenia przeszłych i obecnych wyzwań, a także przyszłych możliwości.

Metodologia/podejście badawcze: Zastosowano analizę bibliometryczną i syntezę tematyczną.

Wyniki: Analiza bibliometryczna literatury SIR w porównaniu z literaturą IS ujawnia opóźniony wzrost liczby publikacji SIR, prawdopodobnie ze względu na czas potrzebny na aplikację SI w rachunkowości. Publikacje SIR stanowią tylko 1,34% artykułów SI i obejmują takie tematy jak sprawozdawczość finansowa, rachunkowość zarządcza i audyt. Początkowo badania SIR koncentrowały się na rachunkowości zarządczej, później skupiając się na nowych technologiach, takich jak AI, *blockchain* i systemy ERP. Z czasem badania przesunęły się z ogólnej implementacji systemu informatycznego na konkretne zastosowania. Spośród 96 artykułów SIR, 45 artykułów miało charakter empiryczny, 30 teoretyczny, 21 to przeglądy literatury, co odzwierciedla skupienie się na ramach teoretycznych, studiach przypadków i interakcjach użytkowników z AIS. Istnieje zauważalny podział czasopism akceptujących badania SIR i wzrost publikacji SIR w analizowanych latach, co pokazuje ich odmienną od ogólnych badań SI.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Ograniczeniem badania są założenia czynione przy doborze publikacji opartym na indeksie SSCI bazy WoS.

Oryginalność/wartość: Nasze badania stanowią wkład do literatury poprzez pozycjonowanie badań SIR jako podzbioru badań SI i pokazanie ich różnic i ograniczeń w porównaniu z głównymi badaniami SI. W artykule wskazano przyszłe kierunki badań SIR, takie jak dalsza eksploracja stosowania nowych technologii w SIR, zwłaszcza w zakresie rachunkowości podatkowej i czynników wpływających na sukces systemu SIR, w tym czynników behawioralnych.

Słowa kluczowe: systemy informacji księgowej, SIR, systemy informacyjne, analiza bibliometryczna.

Mikroekonomiczna produktywność pracy i zmienna zarządzania w sterowaniu efektywnością przedsiębiorstwa

MARCIN JĘDRZEJCZYK, PAWEŁ BIELAWSKI, WOJCIECH KOZIOL

Abstract

Cel: Celem artykułu jest przedstawienie nowej metody oceny wyników ekonomicznych działalności przedsiębiorstwa oraz możliwości wykorzystania jej w procesie sterowania wzrostem efektywności firmy.

Metodyka/podejście badawcze: Zastosowana metoda badawcza opiera się na funkcji aktywności ekonomicznej, która stanowi oryginalną koncepcję zaliczaną do kategorii funkcji produkcji. Funkcja ta, w przeciwieństwie do najpopularniejszych modeli produkcji, odwzorowuje naturalne procesy wytwórcze i bazuje na tradycyjnym rachunku kosztów. Taka formuła funkcji aktywności ekonomicznej pozwala na wyprowadzenie syntetycznych mierników efektywności ekonomicznej przedsiębiorstwa.

Wyniki: W trakcie postępowania badawczego dokonano analizy dynamiki wskaźnika poziomu zarządzania i produktywności pracy w badanym przedsiębiorstwie oraz sporządzono kilka możliwych scenariuszy finansowych, spośród których kierownictwo może wybrać optymalny.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Rozwiązywanie problemów organizacyjnych za pomocą przedstawionej metody wymaga odpowiedniej jakości danych sprawozdawczych, w szczególności w odniesieniu do kosztów pracy.

Oryginalność/wartość: Wyprowadzony z funkcji aktywności ekonomicznej wskaźnik produktywności pracy i wskaźnik poziomu zarządzania informują o poziomie wykorzystania zasobów przedsiębiorstwa, zarówno tradycyjnych jak i ludzkich. Aspektem praktycznym jest możliwość zastosowania tych wskaźników w sterowaniu efektywnością przedsiębiorstwa drogą planowania finansowego i budżetowania. Dodatkowym walorem jest możliwość pomiaru zasobu ludzkiego oraz ocena poziomu jego wykorzystania i opłacenia.

Słowa kluczowe: funkcja produkcji, funkcja aktywności ekonomicznej, analiza finansowa, rachunek kosztów, produktywność pracy, zmienna poziomu zarządzania.

Abstract

Purpose: The aim of the paper is to present a new method of assessing a company's economic performance. It also explores its potential use in managing and improving the firm's efficiency.

Methodology/approach: The research method is based on the *economic activity function*, an original concept classified as a type of production function. Unlike most commonly used production models, this function reflects natural production processes and is based on traditional cost accounting. This formulation of the economic activity function allows us to derive synthetic indicators of a company's economic efficiency.

Findings: The research process included an analysis of the dynamics of the *management level indicator* and *labour productivity* in the studied company. Several possible financial scenarios were developed, from which the management can select the optimal one.

Research limitations/implications: Solving organizational problems using the presented method requires high-quality financial reporting data, particularly with regard to labor costs.

Originality/value: The microeconomic labour productivity index and the management level indicator, derived from the economic activity function, provide information about the use of both traditional and human resources within the enterprise. Another aspect is the ability to apply these indicators when controlling the company's efficiency through financial planning and budgeting. An additional advantage of the proposed method is its ability to measure human resources and assess the level of utilization and remuneration.

Keywords: production function, economic activity function, financial analysis, cost accounting, labor productivity, management level variable.

Corporate climate-related reporting: The use of the TCFD recommendations in Poland

JOANNA KRASODOMSKA

Abstract

Purpose: The paper aims to assess the level of alignment of disclosures made by companies operating in Poland with the recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) before the implementation of the Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), and to identify the factors influencing this level.

Methodology/approach: The study uses legitimacy theory as a theoretical background. It examines 154 large public interest companies listed on the Warsaw Stock Exchange (WSE), using a disclosure index based on the TCFD recommendations. Disclosures are assessed by industry (high-stakes vs low-stakes) and selected corporate governance mechanisms. The Mann-Whitney U test is employed to evaluate the empirical data.

Findings: The level of alignment of disclosures with the TCFD recommendations is low and varies significantly. *Risk Management* is an area where companies perform better, while *Governance* shows the lowest compliance. Industry type does not influence the level of disclosures. However, all four governance mechanisms considered (board size, women on the board, foreign board members, and strategic approach to environmental issues) are found to be relevant.

Research limitations/implications: The study is limited by analyzing data from only one year.

Originality/value: The paper contributes to the literature on TCFD-recommended disclosures by providing insights from a new context and by introducing previously unexplored determinants in the TCFD context, such as foreign board members and addressing environmental issues in corporate strategy.

Keywords: TCFD, disclosure index, governance mechanisms, industry.

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest ocena poziomu zgodności ujawnień dokonywanych przez spółki działające w Polsce z rekomendacjami Grupy Zadaniowej ds. Ujawniania Informacji Związanych z Klimatem (Task Force on Climate-related Financial Disclosures – TCFD) przed wdrożeniem Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) oraz identyfikacja czynników wpływających na ten poziom.

Metodyka/podejście badawcze: W badaniu zastosowano teorię legitymizacji. Objęto nim 154 duże jednostki zainteresowania publicznego notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, wykorzystując indeks oparty na rekomendacjach TCFD. Ujawnienia zostały poddane ocenie według branży (o wysokim ryzyku vs o niskim ryzyku) oraz wybranych mechanizmów ładu korporacyjnego. Do analizy danych empirycznych zastosowano test U Manna-Whitneya.

Wyniki: Poziom zgodności ujawnień z rekomendacjami TCFD jest niski i zróżnicowany. *Zarządzanie ryzykiem* jest obszarem najlepiej raportowanym przez spółki, natomiast ujawnienia w obszarze *Ład korporacyjny* wykazują najniższą zgodność. Branża nie wpływa na poziom ujawnień, jednakże wszystkie cztery mechanizmy ładu korporacyjnego (liczba członków, kobiet i zagranicznych członków we władzach spółki oraz podejście strategiczne do kwestii środowiskowych) istotnie je różnicują.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Badanie ogranicza się do jednego roku.

Orginalność/wartość: Artykuł poszerza wiedzę w zakresie raportowania spółek według rekomendacji TCFD, dostarczając informacji dotyczących Polski oraz wprowadzając czynniki, które nie były wcześniej badane, takie jak rola zagranicznych członków we władzach i podejście strategiczne do zagadnień środowiskowych.

Słowa kluczowe: TCFD, indeks ujawnień, mechanizmy ładu korporacyjnego, branża.

ChatGPT w rachunkowości – systematyczny przegląd literatury

EDYTA ŁAZAROWICZ, ANNA WACHOWICZ

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest określenie możliwości wykorzystania ChatGPT w rachunkowości oraz wskazanie korzyści i zagrożeń z tym związanych.

Metodyka/podejście badawcze: Wykorzystano systematyczny przegląd literatury obejmujący 17 spośród 137 artykułów zawartych w bazach EBSCO, Web of Science i Scopus oraz w przeglądarce Google Scholar.

Wyniki: W obszarze edukacji rachunkowości dostrzega się duży potencjał ChatGPT, podkreślając jednocześnie, że nie zastąpi on dobrych nauczycieli, którzy będą potrafili uczyć studentów także krytycznego myślenia. W obszarze praktyki rachunkowości dostrzega się przydatność ChatGPT jako asystenta księgowego, lecz równolegle zwraca się uwagę na jego ograniczoną wiedzę, możliwe błędy i nieumiejętność profesjonalnego osądu. W obszarze nauki rachunkowości korzystanie z ChatGPT ułatwia prowadzenie badań, jednak z drugiej strony powoduje narastanie problemów związanych z etyką i jakością prac naukowych.

Ograniczenia badawcze: Przegląd literatury ograniczono do artykułów w języku angielskim prezentujących badania empiryczne. Pominęto artykuły przeglądowe, książki oraz materiały konferencyjne.

Oryginalność/wartość: Według wiedzy autorek jest to pierwszy w literaturze polskiej przegląd badań empirycznych z zakresu stosowania ChatGPT w rachunkowości. Zaprezentowano w nim różne przykłady stosowania ChatGPT w edukacji, praktyce i nauce rachunkowości oraz korzyści i zagrożenia z tym związane. Ponadto przedstawiono możliwe kierunki dalszych badań.

Słowa kluczowe: ChatGPT, rachunkowość, edukacja, praktyka, nauka.

Abstract

Purpose: The purpose of the paper is to determine the possibilities of using ChatGPT in accounting and to identify the benefits and risks involved.

Methodology/approach: A systematic literature review of 17 of the 137 articles from the EBSCO, Web of Science and Scopus databases, as well as Google Scholar, was conducted.

Findings: In accounting education, the great potential of ChatGPT is recognised while stressing that it is no substitute for good teachers who can also teach students to think critically. In accounting practice, the usefulness of ChatGPT as an accounting assistant is recognised. At the same time, however, attention is drawn to its limited knowledge, possible errors, and its inability to apply professional judgement. In accounting science, the use of ChatGPT facilitates research, although it also raises problems related to ethics and the quality of scientific research.

Research limitations: The literature review was limited to articles in English that present empirical research. Review articles, books, and conference proceedings were excluded.

Originality/value: To the best of the authors' knowledge, this is the first review in the Polish literature of empirical research on the use of ChatGPT in accounting. It presents various examples of the use of ChatGPT in accounting education, practice and science, as well as its benefits and risks. In addition, possible directions for further research are presented.

Keywords: ChatGPT, accounting, education, practice, science.

Digitalization and user satisfaction with corporate budgeting methods: A contingency theory perspective

ANDRZEJ PIOSIK, Anna KARMAŃSKA

Abstract

Purpose: This study explores how digital tools used in corporate budgeting relate to user satisfaction with conventional (CBM) and modern (MBM) methods. Drawing on the Technology Acceptance Model (TAM) and contingency theory, it also assesses the direct and

moderating effects of internal and external contextual factors. Finally, the paper examines how satisfaction with CBM and MBM aligns with organizational performance.

Methodology/approach: The research is based on survey data from 399 budgeting professionals across diverse industries and countries. Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM) was employed to examine the relationships between variables.

Findings: The findings indicate that digitalization positively relates to user satisfaction, with a stronger association for MBM. Only a few internal factors significantly influence satisfaction. External contingencies show no meaningful effect. Satisfaction with both groups of methods is strongly associated with benefits, including budgeting effectiveness, financial results, and sustainability alignment.

Research limitations/implications: The study relies on cross-sectional, self-reported data and assumes linear relationships, which may limit generalizability. Future research should explore sector-specific contexts and non-linear dynamics.

Originality/value: This study refines contingency theory by showing how selected internal factors and digitalization shape user satisfaction with CBM and MBM. It highlights satisfaction as a meaningful outcome and offers insights into aligning digital tools with organizational conditions to enhance budgeting and performance.

Keywords: corporate budgeting, budgeting methods, digitalization, user satisfaction, management accounting, contingency theory.

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest zbadanie, w jaki sposób intensywność wykorzystania cyfryzacji w budżetowaniu korporacyjnym wiąże się z satysfakcją użytkowników z zastosowania zarówno konwencjonalnych (CBM), jak i nowoczesnych (MBM) metod budżetowania. Odwołując się do modelu akceptacji technologii i teorii uwarunkowań sytuacyjnych, przeanalizowano również bezpośredni oraz moderujący wpływ wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań kontekstowych. Oceniono, w jakim stopniu satysfakcja z CBM i MBM koreluje z dokonaniem organizacyjnymi.

Metodologia/podejście badawcze: Badanie oparto na danych ankietowych zebranych od 399 specjalistów ds. budżetowania, reprezentujących różne branże i kraje. Do analizy zależności zastosowano metodę modelowania równań strukturalnych PLS-SEM.

Wyniki: Wyniki wskazują, że intensywność digitalizacji jest pozytywnie skorelowana z satysfakcją użytkowników zarówno z CBM, jak i MBM, przy czym związek ten jest silniejszy w przypadku MBM. Tylko wybrane czynniki wewnętrzne wykazały istotny wpływ na poziom satysfakcji. Zewnętrzne uwarunkowania nie miały istotnego znaczenia, podobnie jak ich potencjalny wpływ moderujący na zależność między digitalizacją a satysfakcją. Satysfakcja z obu grup metod jest silnie powiązana z postrzeganymi dokonaniem, takimi jak skuteczność budżetowania, dokonania finansowe i spójność z celami zrównoważonego rozwoju.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Badanie opiera się na danych przekrojowych, wynikających z samooceny oraz zakłada liniowość zależności, co może ograniczać możliwość uogólnienia wyników. Przyszłe badania mogą uwzględniać specyfikę sektorową i nieliniowe zależności.

Oryginalność/wartość: W artykule rozwija się teorię uwarunkowań sytuacyjnych, pokazując, w jaki sposób wybrane czynniki wewnętrzne oraz digitalizacja kształtują satysfakcję użytkowników z CBM i MBM. Podkreśla się znaczenie satysfakcji oraz wskazuje praktyczne kierunki dopasowania narzędzi cyfrowych do warunków organizacyjnych w celu zwiększenia efektywności budżetowania i dokonań organizacyjnych.

Słowa kluczowe: budżetowanie korporacyjne, metody budżetowania, cyfryzacja, satysfakcja użytkownika, rachunkowość zarządcza, teoria uwarunkowań sytuacyjnych.

MSSF 18 – zmiany w prezentacji kategorii kształtujących całkowity dochód: implikacje teoretyczne i praktyczne

MARZENA REMLEIN, MAŁGORZATA RÓWIŃSKA-KRĄŁ

Streszczenie

Cel: Ocena zmian w zakresie prezentacji całkowitego dochodu w sprawozdaniach finansowych według MSSF, ze szczególnym uwzględnieniem porównania MSR 1 i nowego standardu MSSF 18. Ponadto oceniono praktyczne implikacje tych zmian dla analizy finansowej oraz zaproponowano alternatywną strukturę sprawozdania, która może zwiększyć jego użyteczność dla inwestorów i analityków.

Metodyka/podejście badawcze: Badanie polega na szczegółowej analizie treści regulacji MSSF 18 oraz ich porównaniu z MSR 1. Zastosowano metodę syntezy i wnioskowania w celu identyfikacji kluczowych różnic i oceny ich wpływu na jakość i przejrzystość sprawozdawczości finansowej.

Wyniki: MSSF 18 wprowadza bardziej przejrzyste zasady raportowania dochodu całkowitego, eliminując niektóre dowolności MSR 1. Zwrócono uwagę na brak jednoznacznego rozróżnienia między kategoriami dotyczącymi zrealizowanych transakcjami a skutkami wyceny bilansowej. Zaproponowano alternatywną strukturę sprawozdania z całkowitych dochodów, umożliwiającą pogłębioną analizę finansową.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Wyniki mają istotne konsekwencje dla naukowców i praktyków. Ułatwiają analizę stabilności wyników finansowych, wspierając decyzje inwestorów. Konieczne są dalsze badania nad skutkami wdrożenia MSSF 18 i jego wpływem na ocenę kondycji finansowej firm.

Oryginalność/wartość: Oryginalność artykułu polega na szczegółowej analizie różnic między nowym MSSF 18 a wcześniejszym MSR 1 oraz na zaproponowaniu alternatywnej metody prezentacji dochodu całkowitego i struktury sprawozdania, zwiększającej jego transparentność i użyteczność dla inwestorów.

Słowa kluczowe: MSSF 18, MSR 1, całkowity dochód, wynik finansowy, inne całkowite dochody, sprawozdanie z całkowitych dochodów, rachunek zysków i strat.

Abstract

Purpose: The objective of the article is to assess the changes in the presentation of comprehensive income in financial statements prepared under IFRS, comparing IAS 1 and IFRS 18. The article also examines practical implications for financial analysis and proposes an alternative statement structure to improve its usefulness for investors and analysts.

Methodology/approach: The study involves a detailed analysis of IFRS 18 and compares it to IAS 1. Using synthesis and inference, it identifies key differences and evaluates their impact on financial reporting quality and transparency.

Findings: IFRS 18 introduces clearer rules for reporting comprehensive income, reducing some discretion previously allowed by IAS 1. However, it does not clearly distinguish between realized transactions and the effects of revaluation. The proposed alternative structure supports more in-depth financial analysis, offering indicators that are more useful to key stakeholders.

Research limitations/implications: The findings are relevant to both researchers and practitioners. They improve the assessment of financial performance stability and support more informed investment decisions. Further research is needed to assess the effects of IFRS 18 on evaluating financial condition and reporting quality.

Originality/value: The article contributes to accounting knowledge through a detailed comparison of IFRS 18 and IAS 1 and by proposing a new structure for presenting comprehensive income. This enhances the transparency and usefulness of financial statements, improving decision-making by investors and analysts.

Keywords: IFRS 18, IAS 1, comprehensive income, financial result, other comprehensive income, statement of comprehensive income, profit and loss statement.

Rachunek kosztów cyklu życia klienta – założenia koncepcyjne dla Lasów Państwowych

PIOTR SZCZYPA, GRZEGORZ LEW

Streszczenie

Cel: Głównym celem artykułu jest ustalenie założeń koncepcyjnych rachunku kosztów cyklu życia klienta w świetle wyników badań i uwarunkowań jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych (LP). Realizacja tego celu wiąże się z celami pomocniczymi: (1) identyfikacja zapotrzebowania na informacje zarządcze generowane w ramach rachunku kosztów cyklu życia klienta w organizacjach ze szczególnym uwzględnieniem LP; (2) ustalenie typologii klientów LP w ramach rachunku kosztów cyklu życia klienta.

Metodyka/podejście badawcze: W badaniu wykorzystano podejście myślenia dedukcyjnego i indukcyjnego od obserwacji przez wyznaczenie reguł, zależności, kończąc na ustaleniu koncepcji rachunku kosztów cyklu życia klienta w warunkach organizacji rachunkowości LP. Badania empiryczne przeprowadzono metodą sondażu diagnostycznego, wykorzystując dwa narzędzia badawcze: kwestionariusz ankiety i kwestionariusz wywiadu. Badania zrealizowano w latach 2014–2025, co umożliwiło obserwację zmian w zakresie potrzeb wykorzystania rachunku kosztów cyklu życia klienta na tle zmian świadomości ekologicznej i leśnej społeczeństwa.

Wyniki: Przeprowadzone badania pozwoliły dokonać segmentacji klientów LP, dla których może być prowadzony rachunek kosztów cyklu życia klienta. Dzięki badaniom zidentyfikowano wśród osób decyzyjnych LP istotny progres potrzeb stosowania przez to przedsiębiorstwo odpowiedniego rachunku kosztów. Te potrzeby dotyczą identyfikacji, pomiaru, wyceny oraz właściwej prezentacji kosztów pozyskania i obsługi na odpowiednim poziomie jakości klientów z grupy B2U. Wyszpecyfikowano założenia koncepcyjne dla budowy i prowadzenia rachunku kosztów cyklu życia klientów w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Ograniczone środki na badania oraz zmiany natury polityczno-personalnej uniemożliwiły przeprowadzenie badań na pełnej próbie 329 nadleśnictw. Implikacje badawcze nie mają bezpośredniego wpływu na podejmowane rozwiązania w systemie rachunkowości LP. Są jednak wartościowym przyczynkiem do nowego spojrzenia na istotę rachunku kosztów cyklu życia klienta w świetle wyzwań wynikających z społecznej odpowiedzialności biznesu.

Oryginalność/wartość: Jest to jedno z pierwszych badań dotyczące rachunku kosztów cyklu życia klienta w organizacji samofinansującej się (LP), której większość klientów nie generuje przychodów, mając jednocześnie wpływ na ich poziom w dłuższym okresie. Specyficzne uwarunkowania działalności LP, w tym system zarządzania i organizacji rachunkowości, mają wpływ na ustalone założenia koncepcyjne rachunku kosztów cyklu życia klienta.

Słowa kluczowe: rachunkowość, rachunek kosztów cyklu życia klienta, Lasy Państwowe, interesariusze nadleśnictw.

Abstract

Purpose: The main objective of the article is to establish the conceptual assumptions of customer life cycle cost accounting in light of the results of research and the operational context of the State Forests (Lasy Państwowe – LP). To achieve this objective, the following subsidiary aims were defined: (1) to identify the need for management information generated by customer life cycle cost accounting in organizations, with a particular focus on LP; (2) to develop a typology of LP customers within the framework of customer life cycle cost accounting.

Methodology/approach: The study used both deductive and inductive reasoning, progressing from observation to defining rules and relationships, culminating in the formulation of the concept of customer life cycle cost accounting in the context of LP's accounting structure. The empirical research was conducted using a diagnostic survey that utilized two research tools: a survey questionnaire and an interview questionnaire. The research was conducted between 2014 and 2025, which made it possible to observe the evolving needs for customer life cycle costing against the background of changes in society's environmental and forestry awareness.

Findings: The research allowed us to segment LP's customers for whom customer life cycle cost accounting can be successfully applied. The study identified significant progress among LP decision-makers on the need to use appropriate cost accounting. Importantly, these needs relate to the identification, measurement, valuation and proper presentation of the costs of acquiring and serving B2U customers at the appropriate quality level. Conceptual assumptions are specified for the construction and maintenance of customer life cycle cost accounting in LP.

Research limitations/implications: Limited resources allocated to the research and politically driven personnel changes made it impossible to research the full sample of 329 forest districts. While the findings have no direct impact on the practices undertaken in the LP accounting system, they are a valuable contribution to a new perspective on the essence of customer life cycle cost accounting amid the challenges posed by corporate social responsibility.

Originality/value: This is one of the first studies to address customer lifecycle cost accounting in a self-financing organization like LP, where the majority of customers do not generate revenue but affect revenue levels in the long term. The unique circumstances of the LP's business, including its management system and accounting organization, have an impact on the established conceptual assumptions of customer lifecycle costing.

Keywords: accounting, customer life cycle cost accounting, State Forests, forest district stakeholders.